

gli svom dušom da stameno uz one, koji svetkuju taj veliki spomen.

Medjutim ni to ne možemo. Uz najbolju volju ne možemo. Kako da se veselimo tuđoj slobodi, kad se nama, Jugoslavenima, pod onim istim krovom, pod kojim se ta sloboda slavi, oduzljivi sva pa i najelemenarnija nasla prava?

Talijani, osobito oni, koji odlučuju sudbinom ove zemlje, morali bi o ovome da razmišljaju. Iznajprije morali doći do spoznaja, da je Slaven u Jalskoj Krajini čovjek kao i oni, i da ima jednu dušu kao i oni, jedno srce kao i oni, jednu žarku želju za slobodnim životom kao i oni. Morali bi nadalje doći do spoznaja, da taj Slaven ima oči kao i oni, i uši, i živce — i da vidi i čuje i osjeća sve nepravice, koje mu se čine. Te nepravice su tako goleme i tako očite, da ih se može — tako reći — opipati rukom. To su takove krivice, koje su Talijane prije stotine godina tjerale u Karbonare. Kao što sada nama, tako se onda i Talijanima kratio pravo sastajanja, zatvarale se etimone, plijemile i mistavale novine i knjige. Tirani su im mnoge oduzimali, premda su im ostavljali nekakute škole u talijanskom jeziku i dopuštali su im, da se u uredima služe svojim jezikom.

Nam se ni to ne dopušta. Silom nas tjeraju u karbonare, kao što je negdašnja luda Austrija tjerala ondajšnje Talijane u konspiratore. No mi ne idemo u Karbonare. Mi nismo i ne ćemo da budemo konspiratori. Mi što tražimo — tražimo javno i otvoreno. Mi stojimo na stanovitu zakonu, jer postujemo zakon. Mi smo svečano izjavili, da ćemo vjerno ispunjati dužnosti talijanskih državljana. Mi ih ispunjavamo. I naša djeca ih ispunjavaju u kasarnama krajevine. I Italija nam je u Parlamentu svečano obećala, da će stitišiti naše pravice i puštati nas, da se slobodno razvijamo kulturno i nacionalno.

Mi očekujemo, da se to očekivanje počne da vrši. Mi očekujemo, da se zakonske ustanove talijanskoga Statuta protegnu na nas, ali sve — i one dobre ustanove, koje će i nama dati slobode i prilike, da se slobodno razvijamo kao narod. Kad se to zbudu, mi ćemo ne samo vanjskim znakovima, već što više i unutarnjim osjećajima slaviti svečanost talijanske Konstitucije — a la Festa dello Statuto.

DOPISI

PISMO IZ JUGOSLAVIJE.

Sisak, 23. maja 1923.

Svi su ljudi na ovom svijetu više manje čudni. Mi Jugoslaveni također smo ljudi, pa čudni. Što smo i mi kadgod više manje čudni.

Uzmimo najprije na recelo one, koji su nam najbliže: našu braću Hrvate. U prošlosti su Hrvati imali protiv sebe razne jače narode, koji su činili sve moguće, i varkama i nasiljem, kako bi uništili Hrvate i izbrisali ih sa lica zemlje, i nije im uspjelo. To je najbolji znak, da su Hrvati i u prošlosti činili svoju dužnost, da se nisu dali pod nišije kopito. Tako su se oni očuvali do dana današnjega. I na kulturnom polju uradili su Hrvati prava čudesa, pa su i tu stekli veliki, upravo nemumlji zaslugi.

Nema naroda ni plemena bez mane. I Hrvati imaju svoje mane. Mi držimo, da mi školovani Hrvati imamo mnogo više mane, negdašnji nepismeni selaci. Mi školani ljudi, poslo smo svršili neke škole, mislimo kadšto, da smo uhvatili Boga za braću. Svaki misli, da je popio svu mudrost ovoga svijeta — i svak će vam reći s nosom naiz: — Ja si ne dam komandirati od nikoga!

Takovi su nam i radnici, koji su neko vrijeme živjeli u gradu. Pročitali par novina, čuli dva tri grozomorna govora, najviše nešto o

komunizmu, spartakizmu i o drugim sličnom kakovom beduštizmu — pa kad dođu sličnom kakovom došavcu, lijevci da se sve i njih i hujanja, a ni dijavu, pa ni oni sami, ne razumiju što.

Nego tako je i drugdje po svijetu. Zamislite sada, kako mora biti, kada jedan takav rabijsan čovjek počne izdavati i pisati novine. To je, onda strašno. Vi zamislite, kako takov novine u ruske čitavce zgražate se, čitate još — i sve što dalje, to vam se koža sve više ježi.

Ako su novine u dobrim rukama, ako su ljudi, koji ih pišu dobri, ako mnogo razumiju i mnogo praštaju — onda će i novine, što ih ti ljudi pišu biti prava blagodat i utjeha za one, koji ih budu čitali.

Pise li u takove novine kakov rikirositi, kakov propali zeleniš ili kakov rabijsan stranac — eto ti svaki dan u njima čitavli potoka žuci i otrova. Kad ja pročitam jedan žučljiv članak ili dopis, što ga je Hrvat napisao protiv brata — Hrvat protiv Hrvata ili protiv Srba ili protiv Srba, što je srpski pišao zašto ovaj čovjek ovako piše? Pročitam se malo, ovde, malo onđe i doznam: ili nekome dobio službu, kojoj se je nadao, ili nije bio promaknut ili je bio premješten, ili nije dobio kakovu izvaznicu — i tako dalje i tako dalje. I svi ti nezadovoljni uradi mi, na Jugoslaviju i na ljude od protivne stranke, koje one na vladi — ajde, što će bolje! Kad zadnji izbor propao je jedan, dočim, inače mi dobar znanac. On je radi toga bio tako povrijeđen i nesretan, da mi je sasvim ozbiljno učinio, kako se Jugoslavija mora rasuti.

Jugoslavija se propasti, jer mi smo znamo ovaj broj izbora, to je ono što je kod nekili naših ljudi, oni sve gledaju na svoje noćare — a oni, koji čitaju one njihove izljudnice, misle, jadnici, da je već došao kraj svijeta.

Oni izvana, koji poznaju Jugoslaviju samo po našim novinama, misle, da će doći u pakao, kad tamo — oni su to već mislili, da se nedavno potvrdilo i bodu Talijan iz Trevisa. Tako je u Hrvatskoj. A slično je i u Srbiji. A nije ni čudo: Srbi i Hrvati su jedan narod — na vlas jedan — pa nije čudo, što imadu i jednaki mane. Vi znate, što su Srbi počinili u posljednjim ratovima. U Italiji su im to već uradio ničedan narod na svijetu: ovako maleni — pridijemili su najviše, da se je raspolo velik i tako austriski carstvo. Ono, što su činili više je nego li čudo. Pa ne samo u posljednjim ratovima, već i prije Kosova i prije. To su djela, koja ne će izbrisati hiljade i hiljade godina. A sve je to učinio Srbi. A i taj slavni čovjek, kad turi maš u korice i izvjesi pusku o kln, postane sasvim običan čovjek, uvijek pripravan kao i Hrvat i kao Slovenac, da se prepire iz inati. A takav je bio i on, što ja ustalom ne vjerujem. Uzmite vi, Srbi, jednog radnika i jednog demokrata. Nema muzike na svijetu, koja bi ih nadglasila, kad on udare prepripari se o politici. Mislite: na, sad će na nože, zavadit će se i nikada se više ne će da pomire. Kad bomo neka bojna trublja zabrubi samo jedamom, eto, eto ti njih dvojica u zagrljaju, a ondaj moraju zajedno na duvanje!

A braća Slovenci? Ista pašta! Ovih dana bio sam u Ljubljani, da naručim neka zvanja. U večer sam zapan u društvo, gdje su — dakle kod naše vina — bili okupljeni sami prištas g. Korosca. Kod prve polje litre vsehli su se, da nema na vladi ni Zorjva ni Prilod. Čevčev. Kod prve litre počeli su rogovočiti protiv onoga storođa hudića. Pašica, za koga da se nikada ne zna, što će ni što ne. Kod druge litre već je Radic bio jednoglasno proglašen — nore, a kod treće litre već su udarali na svaga vodu Korosca veeleč, da ih sve bolje bilo, da je živ — Krek. Što je bilo, do četvrte litre, to ne znam, jer sam bio mediatu otišao. Sutradan sam ih opet sreo, bili su dobre volje — kao da na svijetu nema ni Pašica ni Radica ni Korosca.

Domala će njih doći Kralj i Kraljica na svijet. Te bi bili slavni i veseli ljudi, ako bi bilo i u Dalmaciji, kad je onamo otišla Kraljica Marija. Kako je poznato u Dalmaciji svi za posljednjih izbora mnogi glasovali za Radica — dakle za republiku. I Bože mi, čuda velika! — baš li vojni republikanci najviše su klicali Kraljicu, kad je prolazila Dalmacijom. Rastuća je vi to?

Ukratko: narod je u Jugoslaviji u toliko starom običaju haćio bi jedan između svatova preko crkve jedan kolač, koji bi djeca dočevala sa najvećim veseljem, kao Kraljević, Marko svoju topoznu.

Nakon tog čina išli bi kroz cijelo selo, tako da bi se po putu na novo zbijale razne šale: jedni bi im zatvorili put, drugi bi kogačali pucaći u domaćina, čina lid, i tako bi činili šale i kod mladoženje, gdje bi naši zateporenata vrata. Tu bi se zebile ponovno razne šale po prilici kao kod nevestine kuće, dok bi napokon otvorili te prostrli na kućni prag jedan domaći šak, na kojem bi svečera dočevali nevestu sa jednim kramptom (jedna vrsta starog svatova u ruci) i time ograđuju mladoženjstvu. Zatim bi ih primila u svoj stan, gdje bi se obore izljubile kao majka i kećer.

Svacha bi se pomalo smjestila po kući, te izvjesili barjak na njegovo — za to određeno — mjesto. Nato bi im ukucani ponudili častu svatova. Svacha bi se običd pripravljao, svatovi bi se zabavljali. Ako slučajno nije bilo mjesta kod kuće, onda bi išli plesati u jednu bližnju već za to određenu sobu. Razumije se — kako je išla svečara, tako su išli i drugi mladići, a svacha bi im svacha još ljepša mi braća, peljano ju ča. — U crkvi bi se obavilo vjenčanje. Poslije toga, kada bi svacha izašla iz crkve, išli bi najprije oko crkve — uvijek na desno — do sredine desne strane. Tu bi se zastavili. Po

želan, što uživa potpuno sva svoja politička i verska prava. Nema straha, da će mu bilo ko odneti ni jezik ni slobodu, a kako je i prihrićeno sil, nije čudo, ako kadkad malo i pomahnita.

A država? Država je kao jedan veliki brod, koji mirno siece valove i plovi naprijed na vodu, ali se na palubi ili pod provom jugoslavenski troimni putnici kadgod malo i potupaju.

IZ PULJSTINE.

Naši se gospodari najviše bune, kad čitaju stogod u našoj novini o svojim žid postujcima, raznim nakanam i nemoralnim ciljevima. Navešite ih pak peče lakav dopis o tekškim mjesnim ludo gospodarskim i političkim prilikama. Svrzano uzimaju lokalne fašije ova ili ona vijest o kakvim njihovim naslijeima ili drugom strahovanju. Htjeti bi i najvećili, da sva njihova d'ela i nedjela ostanu mičma, htjeti bi da izvanst le dozna za njihove prijete. Zašto to? Za to da maglem vno spuljen preko naših čitavli izbora, ne budu posla, ali zamienice a kako li da svako o sejmju govori i raspravlja. — Ne pruzrokuje li maglu, ne spuštate nejezin vao na naša lica, pa je tada ne će biti, ne će postojati i niti će sijena njezina smetati našim tužnim, često su sionim očima. — Ne pisemo svoj voljom, ne prolestramo našim donacijama, nego samo pošteno, ali uzalud kad moramo, vi nas na to štite, radi vaših nedjela moćno pro, to je jedno naše preostalo, mrtvo sredstvo obrane i zaštite.

Pa evo dakada gornjih tvrdnja. U Medulinu, kako je svima poznato nama našim, rodnoj zemlji, sistemski donacijama don Laketa njegovim je mjestu svećenik iz starijih pokrajina, koji ne zna ni aka hrvatski. Premda je dobricna, mi nismo a niti možemo biti u njemu zadovoljni. Njegovo ponašanje nije u redu, a osobito nije uzgledno. Razna njegova naklapanja sa medulimskim pitačima, njegovo, ali uzalud kad moramo, vi nas na to štite, radi vaših nedjela moćno pro, to je jedno naše preostalo, mrtvo sredstvo obrane i zaštite.

Pa evo dakada gornjih tvrdnja. U Medulinu, kako je svima poznato nama našim, rodnoj zemlji, sistemski donacijama don Laketa njegovim je mjestu svećenik iz starijih pokrajina, koji ne zna ni aka hrvatski. Premda je dobricna, mi nismo a niti možemo biti u njemu zadovoljni. Njegovo ponašanje nije u redu, a osobito nije uzgledno. Razna njegova naklapanja sa medulimskim pitačima, njegovo, ali uzalud kad moramo, vi nas na to štite, radi vaših nedjela moćno pro, to je jedno naše preostalo, mrtvo sredstvo obrane i zaštite.

U Ljuzanju svećenika nije bilo, pa zato morosom dole pat Siskana itd. Inače su u njem, pod utiskom ovog ludog i besmislenog marširanja, galamila, vikala i pjevala: Stupaj, stupaj, itd. stupata, a veli se da im je čak i sam svećenik pomagao. — Bože! To je užglo, to je vjera.

Zato što se nasilno odstranilo vrijednog i nadavse sposobnog našeg narodnog svećenika vje g. Kirca, a za uzdar dolo nam se običnog i neznatnog, ali u njemu, kao u klaturi ni, dolo se dela moljanjuću da ih Petar ili Pavlo spomenu. Eto to se postuilo, to se je dogodio. Tu ima da se traži uzrok čitave stvari, a posljedice. Za posljedice odgovarati će poznavni pred Svevišnjim Sudom, za svoje mase za sve bogobojne i ujedilo.

Nevina djeca vaupe k Bogu, a nećeti i maoke, nejept Non gaverno kalna no, se ze kampane di kativa pašta. Misli su graje i za dječurliju svega i izobilju; za njih se kuhaju potpuni lonac hravetine i dr. Na dan vjenčanja vjeće posli bi svatovi po nevjenu ruku, o mlađim, o mlađim, o mlađim, indli bi teškoga posla. Domaćini bi ga dohili, pa ništa; sve bi to morali kumpovi skupa dočati (koliko već prije navedoli u tekminima).

Najprije bi se pogudjali za skriju, onda za već, koji bi bio odjeven u jedan crveni rubac, dok bi srp, kokos, prešljen, metli i još razne kralja ni klanca.

Kada bi to bilo već sve gotovo, poduhla bi se nevjesta sa svojim roditeljima i ostalim članovima svoje obitelji. Ta formalnost smatrala bi se prvim rastankom od mjezinih roditelja. Svećenik su stvarni zatem odjedali u novo boraviste.

Poslije večere nastavlja bi opet zabavom, plesanjem i pjevanjem do kasno u noć, nakon izručili bi dieveri nevestu mladoženji pa bi otišao svaki k svojoj kući.

Drugi dan u čtvo morala bi se napravio ustati kreveta, da stihla kavu i pomete kuhinju, ali mlađim, o mlađim, o mlađim, mlađim slame ih, koja se obično posipala po podu, po se narudaju, da ne zatepu mli kuca neposmi (Razumije se, da su to čini samo naša mlada). Dok bi se svatovi skupljali pripravljati, bi

sva časna i velmožna gospoda u gradu, da će biti zvona prvoga reda, a kad lamo — lonci, padele, lata — Trope lero, pokoj onemo u Infalnija. Tako s našim zvonicima da u Buzetu (oni su u medulimski) mi zadovoljni građani i za nas seljake — sve je dobro. — I samo da roću zvona, pak da nas probude i potjeraju u grad. — I bila je velika svečanost u nedjelju, u dan nama blagoslovljena zvonova. Pozivi lijevo, pozivi desno: svi u grad, svi u crkvu! I došli u crkvu, sve oblašti u gradu, svi (dobar) sjedili pred oltarom. Gran festa insomaf Blagoslovljeni zvona tri svećenika (a bili već u zvoniku). Ne znamo im za kumove, ni za krsna imena. Nešto je na njima napisano talijanski ili latinski, što mi ne znamo. Na oltaru bila tri svećenika. Bio pozvan u tu crkvu i Buzet jedan svećenik iz Trsta, koji je propovijedao talijanski i hrvatski. A pjevalo su svi, mi su hrvatska djeca talijanske škole na Rockom Dajlu, a pratio ih na orgliama njihov učitelj-svećenik.

Ze una verbona per Pingente! Ti ga rejon — čuo sam kako je jedan prisrpano u knjigi svom drugu. — Buzet ne zna, ništa misli i mi kažemo: verbona? Misa svršila, a pod crkvom opet druga parada. Gradska glazba svirala i svirala, mi ne znamo što, nego samo znamo za ono fasiovisko: Kon le bombe e punia. — Na jednom vjedu, da je jedan crni mali gospodije baćio s glave klobuk nekima našemu cvjetku. Zbog čega? Glavni činovnik talijanskoga pismu, koji mi čehaj nekad do lada čuli nisam, mi mislimo, da je ona svakidašnja Giovinazzo Kraljevska pjesma. Tako je na svijetu! Sta me, mi smo — stupidji! — Tako je svršila dužbena svečanost, a onda počela odmah po misi druga pjesma — Kako ćeš bolje i ljepše Zroma, prazni, misa, pjevanje glasha, tri svećenika, prokida, ples, što zeli, više, srce moćno. — Jesti, jer smo bili gladni, i trelaji smo kući! — A doma opet smo našli — mizeriju i prazan stol: jedit i gladni uva sve — fe-te patriotici!

RACICA KOD BUZETA.

Kod nas se Srbi glasi, da je jedno nedjelje nas talijanski učitelj puceo iz revolvera — da je prozvan, da je pucan, mrtvo probaće zupnika iz Vrlja, gosp. Peršić. Ljudi, koji su to čuli, kazivaju, da je isplao na ni pet hilica, no nijedan ga nije pogodio. Za ovo izvještje talijanskog učitelja znade orozivisti, otk — sve je njima, dobro, i pametalo — Pak da je i pa jedan Slaven, sta za to? Jedan mornar. Tako je kod most — Da se vjeće dogodio ma gdje drugdje u svijetu, taj čovjek bi bio već pod ključem, i ne bi nikad smio veći u školu. Sada pak se događa kao da već nema zakona ni paragrafa!

IZ VRHUNSCINE KRAJ BUZETA.

Mi smo roditelji ipak doznali, ako i kasno, da je talijanski učitelj u Vrlju, Siciliano, napao na neprostatički način našu vjeronu djecu, nekolicinu Lutača, nekolicinu, čitavo, što su on rjeđi dječurlićem nekili dopisa iz Vrlja, izasli ih, Li, Rieči. — Taj isti učitelj, doznali smo, plunuo je u obraz, a onda čukao, te se jedva još goruče oshodila — big am. Dvako postaju odmah učitelj, jedan na dječurlić čovjek, jedan an Bolič. Mi kažemo, kako smo učitelj, da on sa svakim takavim dječurlićem, koji učiteljstvo, talijanski narod, i da ovako oimado be slati činu narodu i državi med nama ljudima netalijanskog jezika. — Mi smo i to dobro zapamtili i još će takvi učitelji učiteljstvo podučati i naši hrvatski dječurlići. To će mi, ih, od nas polistiti. Mi ne ćemo, pa mi želimo, da nam do i net pametno učitelj.

IZ ZADRLE.

Naše nepravice.

Naš grad propada. Nje to samo naše miješanje, nego i miješanje nalađimnih talijansko zadržske alie. Nekod buni stanovni život, zamijenila je ozbiljna briga za opstanak. Siroka ulica i Nova obala, koje otmienje Selimna podavahu pravi gradski ton, danas zbivaju praznina, nigdje se ne promične, a bačaje, dječurlić, naročito po vječavim treće zone. Za kutni trgovci iz Italije onemogućio im posao. Preko 80 od sto činovnika, Zadrana, premješteno je drugdje, a za njihova mjesta dodijeno činovnici iz Ljubljane. I tako, najveći dio zadržskog pučanstva, sačinjavaju regionalni

mlada nevjesta ruzak fer je morala tog dana onu kuhati i posluživati na stol). Tog dana došlo bi i domaćina sa ostalim pozvanima u mladoženji u polude. Poslije obieda prevela bi na novo zabavu i ples, sve do večeri. Na večeru bi se na novo skupljali cijela družina, kod mladoženje i poslije večere podrihla bi mlada nevjesta vnu pozvanim darove, koji su se sastojali npr. iz jednog kolača i jednog ribca. Time bi svršilo pivavanje.

I nedjelju, za pivavanja, pozvano je mladoženja voje kumovi i još nekada od bližnje obitelji na obied. Osim njihova i za vječana raspela bi si nevesta vjećar, a naslijeđeno u hieće razdihlija svilene trakovne kao što ih te prije vječana skupljala.

Istarske narodne pjesme.

(Iz Sv. Donata kod Buzeta).

I.
Kod te duša s tečom dihi,
Milo plaće, milo cvili
I zavijale Sv. Petra,
(Telo i bijugi pokopali).
Duša k Bogu na raćune

PODLISTAK

Čuvajmo svoje narodne običaje.

(Svršetak.)

Dok bi se stari svat, pogodaju sa domaćinom, bacali bi svatovi po koju šaku slatkiša među djecu, da se time zabavljaju kako se djeca zavadiju radi slatkiša.

Nakon toga donijeli bi svatnice mladoženji i ostalim svatovima mnogo više mane, negdašnji nepismeni ruža. Prije nego li bi domaćina izručio nevestu strom svatov, bacila bi ona prema mladoženji tri velike jabuke, jedna za drugom, na koje bi djeca vrebala kao vuk na janje i tek onda izručio bi domaćina nevestu strom svatu, a ovaj dječvici, koji bi morali cijeli dan na nju paziti da im ju tko ne ukrade.

Na odlasku u crkvu domaćina bi se sa starim svatom, pobralimo, rukovao i zaželio svako dobro. Ona otplutila bi se svacha pomalo prema crkvi streljajući i pjevajući. Ljepša mi svacha, još ljepša mi braća, peljano ju ča. — U crkvi bi se obavilo vjenčanje. Poslije toga, kada bi svacha izašla iz crkve, išli bi najprije oko crkve — uvijek na desno — do sredine desne strane. Tu bi se zastavili. Po

...Zadani sa zloradošću i takovima nazivlju. Zgodnih dana vlada je uknila umirivljenicima spetaklaj na skupcu, a to je njih stjeralo u ... Ogorčenje se pojačalo baš u posljednje ... me, pokle se iz Rima povratila zasebna ... pacijacija, da od vlade ishoditi neke polakšice ... pred svih mogućih ... razloga, razlo ... an se: Mi s vama ne možemo dalje ... D ... urci su poruku pripojili samo najintimniji ... ali je to nabrzo prošlo u javnosti i bilo ... edmet razgovora, komentara, kritike i tužba ... a protiv Rima. I nema dana, da po koja nova ... anterija ne izbije na javu. Neoljnim čla ... nima trgovacko-obrtničke komore uspjelo je ... ad vlade dobiti izvješnu sumu, koja bi se ... edijelila između onih, koji su prikazali na ... nienu do 3000 kruna po osobi. Komora, iz ... leđa, da je to provela na drugi način, a tem ... aramentni osteceni prikupljaju podatke, da ... rnikraku loboznju zlorabuju i nepatriot ... ra rabuju trgovacko-obrtničke komore. Ta ... a i slične afera davaju zgodan materijal ... a razgovore i ispadne ali ih najviše zabrinje ... kolnost, što iz Jugoslavije sve manje dolazi ... nieta na zadarsko tržište. Osim po koje pro ... lomaceno jašnje, drugo, ne dolazi, a obilje ... eleni ne može da zadovolji zadarsku gastro ... niu.

Franina i Jurina.

... Neć si zamisljen ... Jurino ...
 Jur.: Svaki zna svoj! ...
 Fran.: Ja znam, a će bit. Druge leta na te ...
 floski blagdan inehi smo lepu lepu pro ...
 cesiju s onim scdačeni otariti puniti ...
 ročie i granice od jesena. Od otara do ...
 otara pivalo se je va našem zajike: 'Svi ...
 jezici zapjevate, i' - Sakramentu dakle ...
 ovemu ... i pivalo se evangjelje i sve ...
 drugo pisme va nasem milom zajike. A ...
 danas od svega tega ni ostalo ... nis. Nis ...
 drugo nego on latinorum i latinorum ...
 A tebe je to miška gledat, a ne da je, ...
 Jurino?
 Jur.: Vidim ja i drugih stvari, keh me je ...
 neuka gledat.
 Fran.: A znam ... znam ...
 Jur.: Pak kada sve to vidim i gledam, zve ...
 se pitam: Ma ča smo ni jedanput sgra ...
 šili, da se s nama ovako postupa?
 Fran.: To se i ja pitam svaki dan. Nekid dan ...
 je lepo stumacila naša 'Riječ', kako smo ...
 se ni lepo i dostojno ponasali va vreme ...
 one velike vojke, kako su nas bili puni ...
 cesarski perzumi i kako smo se valje na ...
 početke stavili na stranu, na koj je bila ...
 pravica. Pak na, a ča nas toka! Oni loka ...
 pijaliti, ni su bili na strane Franca Jo ...
 žeta, nijim je danas dobro, a mi ki smo ...
 bili na strane pravice, dunke i na strane ...
 Italije -- danas smo, kako i riba z van ...
 vodi. Ni dihat ne moreno.
 Jur.: Jel -- ni smo ostali čisti pred Bogom ...
 i pred ljudji za sve velke voke. Mi i naš ...
 deca. Kada su nam decu gonili protiv ...
 Srbom ale protiv Rusom, naša deca su zra ...
 la, a ča nijim je delat. Šli su preko: jedn ...
 ki Rusom, drugi k Srbom, a puno i puno ...
 njih poboglo je i va Italiju.

Fr.: A oni pak, ki su zostali po kazarnah...
 Jur.: Oni su pak delali rebilijoni, kako ono ...
 va Pule, va Bokaji, va Sibenike, va Ju ...
 denburgu, va Ratksburge i posvuda.
 Fr.: Puno njih je zato zgubilo i glavu.
 Jur.: Poginuli su časno za slobodu. Bog ih ...
 pomiluj!
 Fr.: Lepo su se naši ponesli. A se spame ...
 čujs, a su od naših ljudi delali, da ih ...
 pristile, kako bi cesaru posudili beci za ...
 vojsku?
 Fr.: Kako se ne spamečujem? Borne z ...
 onemi beci, ča su ih njegovi ljudi zimuzi ...
 od naših bil bi cesarčina tanki puh pa ...
 sal. Ki je ča dal, ale je moral, ale je pak ...
 bil bedast kako i noć.
 Fr.: Ja -- ja! Neka govori ča će ki, naš je ...
 Jur.: Istre bil od vavek pometan i zrel. ...
 Fr.: A bistar?
 Fr.: Ja se čudim onem, ki još i danas misle, ...
 da se more našim ljudem dat rog za ...
 sveću.
 Jur.: Kade su već ona vremena! Naši ljudi!
 Nego da te ja neć pitam: Koliko ja ...
 j danas?
 Fr.: Danas je zadnji maja.
 Jur.: A se spamečujes, ča je bilo na da ...
 našnji dan ravno pred šest let?
 Fr.: Jurino moj, ja se već ne spamečujem ...
 ni ča sam čera obedval, pak čes da znam, ...
 ča j bilo na današnji dan pred šest let.
 Ja znam samo toliko, da je pred šest let ...
 na današnji dan bil -- 31 maja 1917.
 Jur.: To si ugion. I ja ču ti sada povedet, ...
 ča se je dogodilo na taj dan. Na taj dan ...
 pročitali su naši nekadašnji zastupnici va ...
 Beče va Parlamente zajedno sa zastup ...
 nikli iz Slovenije i Dalmacije jednu de ...
 klaraciju, va ko je stalo ...
 Fr.: Ja -- ja -- ja -- sada vidim: to je ...
 bila ona harta, na koj je pisalo, da je već ...
 dostu na kumandi nemški i ungarske, da je ...
 pristlo vreme, da svaki narod bude s ...
 bodan i združen sa svojemj braći. Je ...
 l tako bilo?
 Fr.: Tako nekako! Ta se je harta pročita ...
 la na današnji dan va Parlamente.
 Kralj Karlo, cesarčina Zita i svi ministri ...
 činili nemški i ungarski -- oti su s koži ...
 skočiti. Nemski i ungarski foji su pisali, ...
 da trebe svakoga obesiti, ki tu hartu pot ...
 pisale. Auf di Sohen, ole dize pasje viren!
 -- pisale su njihove gazeti.
 Fr.: A naši su njim lepo svem pokazali ...
 štrfci i -- polpisali su.
 Jur.: V Istre su svi naši potpisali -- svi do ...
 jedneha. I deca i ženske -- ama svi!
 Fr.: I sve prez straha! Jandarmi, kapitani, ...
 finacijeri, špijuni -- sve nam je to bilo ...
 za pelami -- na mi smo svejedno potpi ...
 sal. Se spamečujes samo koliko je bilo ...
 potpisli na Opatrljšćine?
 Jur.: Pitam te ja, je na Porešćine i drug ...
 debe bilo ma jedno selo, kade se ni našo ...
 nekolišto stoino potpisli?
 Fr.: I tu ni bilo ni agitacije. Intelijencija ...
 je bila sva ale po pržuneh ale va vojske.
 Doma je malo ki ostal. I poglavice puka ...
 bili su ča -- neki odve neki onde -- na ...
 na sigurnem. Ma narod je svejedno reka ...
 svoj. Evala mi!
 Fr.: I ti naši potpisli su rušili staro cesar ...
 stvo, i oni su, ako i po drugem pute ...
 pomagali onem, ki su se na fronte tukli protiv ...
 Nemcu i Majcru. -- Covek bi mislel, da ...
 se se nakon svršene vojske temu brizne ...
 voj narodu reč: -- Na -- zaslužil si, da ...
 mi mirno i slobodno živa na svojem ognji ...
 šće. A na mesto tega -- vidis i sâm, ča ...
 nam se događa.
 Fr.: E, vidim, vidim -- da bim tako ne ...
 vided!
 Jur.: Pak ne čes da budem zamisljen!

Gospodarstvo

KOSNJA I SUSENJE TRAVE I DJETELJINE

Da dobijemo sijeno dobro i lako probavljivo, moramo naše sjenosječe i djeteljista kositi u pravo vrijeme. Pravo je pako vrijeme za kosnju trave onda, kada ona najviše cvate. Samo tada je dobijanje već kod susenja sijena samoga, ostalo kod krmeljanja. Otava na ovakovim sjenokosima voma slabo raste. S toga kosimo uvijek, kada su trava u potpunom cvatu, pak čemo imati tečnu i lako probavnu krmu i razmireno će je više biti. Nemojmo se obazirati na ono malenkost, da čemo imati nešto sijenja, nego na ono manjak, koji će biti kod sijenja, nadoknadić će nam otava dvostruko. Kod samoga susenja treba da pazimo, da nam se sijeno i djeteljina, koliko moguće brzo i dobro suši i da se ne izmoči. Dobro posušeno sijeno je mnogo vrijednije od sijena, koje je malo suho i isparilo, jer onakovo sijeno izgubi svoju važnost jako, posuši, izgubi svoju vrijednost i hranive česti. Djetelja (Erbja Spanja), koju je kiša za susenja više puta rakvalisa, izgubi 2%-taka bjeluncvine, do koje stoji njegova dobrotla kreme. Kod susenja takojer izgubi se mnogo lišća, osobito kod djeteljine, to je šteta.
 Travu i otavu sušimo tako, da pokošene redove (žljah) trave razbacamo, čim se rosa posušila. Kroz dan okreće se dotičnu 2-4 puta, te ju na večer prije zapada sunca pograbimo i slavimo u male kupe (lovnice). Travu pak, koja smo kasno popodne kosili, ostavimo preko noći nerazbacanu, isto učinimo, ako nastupi kišovitije vrijeme. Nikada ne smijemo kositi razbacano i na pol suho sijeno preko noći na sjenokosi. Drugi dan, ako je ugodno vrijeme, razbacaj se kupove prilično na deblu, čim se rosa posušila. Čim je sijeno suhlje, tim nas dobro suho. Koti ga se u potkrebi obreza. Ako je ugodno vrijeme, obično nam je sijeno suho već drugi dan iza kosnje. Naši gospodari više puta griješe, jer spravljaju sijeno, koje nije potpuno suho, pak na staji spljesni i pokvari se. Radi toga moraju osobito paziti oni, koji stavljaju sijeno u kuće, osobito stajni, tim nas dobro suho. Koti ga se u potkrebi stogovae (kope), gdje ostane, dok se ga pokrmi, mogu ga shraniti nekoliko mame suha, ali ipak ne onako, kako se to često vidi osobito kod onih, koji sijeno prodaju, da stavljaju u takozvane 'kope na pol suho sijeno, koje sušimo, ali se pljesni te postane smrdljivo i škodljivo namet.
 Ravnije djetelje se mnogo teže suše od sijena. Kod susenja djetelja izgubi se voma lako mnogo lišća. Pošto je pak u lišću najviše hranivih česti, izgubimo sve što je najbolje u djetelji. Ako pak nastupe kišovitije vremena, tim nam ova ravnja lišća započinje gnjati. Stoga je najbolje, da se djetelja suši na žici.
 Po srijedni nje zabijaju se čvrsti stupovi i to na svaka 3-4 metra u razmaku. Stupovi kade budu u ravnoj crti. Na ove se stupove dobro nategnuta 4 žice, koje neka budu prilično debele i te se za ovaj stup pribiju. Razmak žica bude 50 cm. Na ovakvim se pripravama djeteljina (erba-spranje i trafojalna) najbolje su. Utlro pokošena djetelja je obično već isli dan iza podne dobra, da ju metnemo na ovakove priprave. Naravski, ne smijemo ni na ove priprave osobito ako je djetelja prekršila, nego ih dobro nabacati, jer bi spljesnila. Na ovim pripravama ostane djetelja toliko vremena, dok je potpuno suha. Kiša joj mnogo ne škodi. Jedino nam izvana izgubi nekoliko boja, ali iznutra je lijepe zelene boje, puna lišća i potpuno suha, što je glavno kod djeteljine i to u tlro rano ili večer kasno, inače bi po toplom izgubili previše lišća. Ovom pripravom ne izgubi djetelja ništa lišća i dobro se osuši.
 Ako pak djetelju sušimo, kako je to običaj po Istri, onda neka se djetelja kositi mekšom kosom. Stavljamo je u kupove samo u vesce, kad se osušilo ne mrvli. U djeteljom moramo paziti kod susenja na nivu, da glavninom koliko moguće malo obračamo, a naročito kad je skoro suha, jer samo na taj način ne će nam lišće djetelje otpasti.
 Poželjno bi bilo, da se u učepe ovaj potonji način susenja djetelje posvema napusljo i da ni se zapocolo sušiti na žici. Onaj novac, koji se potroši za žicu, biva pristiđen na poslu, a i djetelja ne gubi lišća kao kod običnog susenja.

Politički pregled

U Italiji se iz dana u dan radjuju novi spоровi. Fašistička stranka sve to više gubi prijašnju disciplinu, a prema tomu i jakost. Sporo...

U Italiji se iz dana u dan radjuju novi spоровi. Fašistička stranka sve to više gubi prijašnju disciplinu, a prema tomu i jakost. Sporovi se ne pojavljuju samo među nižima, nego čak i među najvišima. Tendencija 'čističenja', koju propoveda Mussolini, trdveći, da je stranka nepokolebivo uz svoga vođu, a sukobi i licna trvenka da imadu izniman značaj, pokazuje, da se u fašizmu bore dvije struje: jedna diktatorska, koja sprema čitav program dnevnog rada s izgradjenim protuparlamentarnim načelima, a druga nesredjena, opozicionalna bez odredjene svrhe.
 To nam najbolje potvrđuju i dogodjaji zadnjih dana. U talijanskom parlamentu držao je fašistički poslanik Misuri ostar govor, u kojem je doduše hvalio Mussolinija, ali zato silno kritikio njegovu drugu u vladi. Tim govorom se još i danas bavi cijela talijanska štampa. Ali to je još najmanje. Kad je Misuri svršio svoj govor, došlo je k njemu više fašista, među kojima j sam podministar Corgini, koji su mu čestitali. To je Mussolinio malko rasplakao, na je drugi dan rekao Misuri, da se demisiju. U večer pak, kad se je vraćao kući bio je na ulici napadnut i teško ranjen, tako da su ga morali odmah odnijeti u bolnicu. Njegovu je stanje vrlo pogibeljno.
 Čehoslovačka diplomacija, dala je do sada već dosta primjera, kako znače cijeliti slavnosolidarnost. Njezin umni ministar Slaveni, koji stječe dobru reputaciju, ali zato silno akntu među svojim sokolozij. U Čehoslovačkoj sada se priredjuju velike pripreme za pozalazak predsjednika Masaryka u Pariz, kamo će neko vrijeme prije poći sam ministar Beneš, da priredi što se potrebno, da se ondje najdu jedno i predstavljenost država. Misuri Anteo. Radi toga se misli, da bi se u Parizu za Masarykove posjete kodne i skloplji savez između Francuske i Male Antante, koji bi imao zadacu da oslabi eventualne saveze protiv Francuske.
 U Poljskoj se već javno raspravila o tome, kako bez saveza s Francuskom ne mogući mirna u Europi. Za to se govori, da Poljski izlazu za svoje približenje Čehoslovačkoj i istisu zaštitu Beneš i Masaryka, koji su zagovornici saveza sa Francuskom, radi kojega saveza da je i maršal Foch posjetio uz Čehoslovačku i poljsku republiku.
 U Poljskoj je uslijed združenja svih poljskih stranaka doslo do očišćene demisije. Stranice ministarstva, kojenom je odredjeno nasljednikom Witosevo. Ovo će biti sastavljeno od svih stranaka poljskih i imati će u seju jednu većinu od trideset poslanika, tako da će moći razviti svoje djelovanje.
 Bugarska mora da se još bori protiv grčkih mistifikacija pogledom na prilike u Trakiji i na prognozavane, koje nastaju u vezi s poljsku punavstvom. Da kako doskodi svojim splemenjarcima. Bugarska vapi za anketom Saveza naroda, ali i od ovoga može očekivati malu ili nikakovu pomoć, jer ni Savez naroda ne osjeća snagu pravde, koja bi imala biti prama svim narodima jednaka. Najbolje je, da se pripremi i zadnja krizna Evropa na očištu štetu Bugarske, a na korist Turaka i Grka. Protiv Bugarske kao da u svjetskoj diplomaciji vlada takova nesklonost, da bi se hteljo ovo slavnačku državu isključiti iz reda evropskih država. Toj nesklonosti ima se pripisati i širenje najrevolucionarnijih vijesti o bugarskim prilikama. Tako se je nedavno javljalo o već buknuloj revoluciji u bijegu Stamboljskoj i njegove vlade iz Sofije; o osudi smrtnoj, koju bi revolucionarni već bili izrekli protiv Stamboljskoga te u uvjerenju samih oblasti, da je nemoguće dalje uzdržati prodrinut.
 Vijesti su međutim bile vrlo okrivene kao izmišljotine onih, koji ne mogu, a da ne što porjavu na štetu slavenske države, Bugarske međutim stalno ide svojim konsolidovanjem.
 Rusija još nije uredila svoj spor radi ultimativa Engleske, u ime kojega se mnogi ruski neprijatelji nadaju raznim i strašnim iznenađenjima. Tako već neki ruski vojskovođe svojim činjenicom s nekim pohodom protiv sovjetske vlade, koji bi pohod našo potpore kod engleske kao i kod ostalih vlada. U tom pogledu se šire najrevolucionarnije glasine, prama kojima bi već bilo sve pripravno za uspostavu carstva u Rusiji. Za ovaj rat bi se već hile obvezale balkanske države među kojima i SRB, gdje da general Wrangel razvija svoje djelovanje, a zatim Rumunjska, odakle će se velike vojske protuboljševističke krenuti protiv Rusije. Naravski da je u svemu ovdome pripovjedanje jasna bunost fantazije i da niko od nas ne će doživjeti, da će Rusija i za to, da svojim digniteti svoje oružje protiv krvine brade. Sve ovo ipak dokazuje što se može u Europi vjerovati, kad se radi protiv Slavena.
 Uz sve ove glasine Rusiji kod svoje svoga Krasnja pregovore s Engleskom, koji će, ima na dobro svršiti, jer je kod grča Curzona Krasni kod dvorji pregovore s Curzonom imao bi poći u Italiju, da ovdje bude nasljednikom ubivenom Vorovskome.
 Engleska je preko novog premijera Baldwinja poručila svijetu, da ona za sada ne će ništa mijenjati u vanjskoj politici, koju je vodila vlada Bonar Laya. Ona dakle će nastojati da dodje što skorije do obnove Evrope i za to, da se pozvat u vladu potpuno Mac Kenna. Ovaj će po svoj prilici i pokazati novi put u otvaranju reparacija. U čemu će sastojati taj put, niko za sada ne može reći, jer je to pitanje vrlo delikatne naravi. Svakako se misli, da reparacioni plan, neđa da je francuski pokazati, kako bi se po njenom mišljenju moglo doći do tražnog rješenja ovog pitanja. Dok se tako raspravlja i misli u Engleskoj o reparacijama, dotle

Vrata raju otvorena.
 Duša raju je vesela.
 -- Vrata su se zatvorila.
 Duša se je poklonila
 I zavalja Sv. Petra;
 Sv. Petar, ključar Božji,
 Otpri meni vrata vrata,
 Vela vrata svitla vrata!
 -- Oj ti dušo, grešna dušo,
 Nisi ga zaslužila.
 U nedelju, jutro rano,
 Ni se nisi oimivala.
 Ni se nisi križevala.
 Jačka muka vavik krata
 I tuij plod va vrata brala!
 Telo te je zapecilao,
 Hodi nazad na cimiter
 Zazavoti mrtvo telo!
 -- Tad je duša nazad pošla
 I zavalja mrtvo telo!
 Gori, gori, mrtvo telo!
 Gremo k Bogu na račune.
 Ča smo skupa sagrešili,
 Časno skupa učinili!
 Mrtvo telo ođanjeno
 (Ni veselo, a ni tužno)
 Ni besude reći ne će.
 Jondi plače, mulo cvili
 I zavalja Maja Božju!
 -- Maiko Božja, molba naša!
 Kad je duša k Bogu došla.

-- Tri je suze potočila,
 Dusi raju zadobila.
 Zadobi ga anka nami
 Drazji Isus i Marija!

II.

-- Ljubicu moja, rad bin te zet.
 Hišće nimam, kaj ču zacet?
 Cekaj me još tri letića,
 Dokle sazidam hišću!
 -- Ja te ne čekam nanka pu,
 Peji me noće u stresnicu.
 Stresnica jgrda i črna,
 Kada me mene komoda.
 Vero da more sakiga,
 Ali si ti bogat, ali bogat.
 Na moj piacer ču tebe imati!

III.

Ki to stupa, ča to gre?
 -- Lipi mladci s samlja gre.
 Ča je kupač, ča je nezg?
 -- Zidan plećak, zidan trak.
 Kemu će ča darovat?
 -- Svoji mladi žalovat.
 Sedi, sedi puli nie.
 Ne ćeš znati stat od n'e
 Od velike lepote.
 Od velike snagote.

Tudja valuta.

Trst, 5. junija 1923.

ugarske krunice	0.35	0.40
avstrijske krunice	0.0245	0.0310
češko-slovačke krunice	64.50	65
dinar	25.90	26.30
rumunjski leji	11.60	12.25
njemačke marke	0.0325	0.0360
dolar	21.30	21.60
francuski franki	138.75	131.25
švicarski franki	380	392
engleski funti papirnati	99.60	99.90

Štrite „ISTARSKU RIJEČ“!

Francuska sve neumoljiva u svojem postulku protiv njemačke tvrdoglavosti. U parlamentu je sam Poincaré opravdao svoj postupak i ovaj je naišao na potpuno odobravanje. I sam Tardieu, koji je protiv Poincaréove vlade vodio sistemsku borbu nije mogao s manje od dva priznate opravdanosti najostriješ mjeru poduzetih u Ruhru. On je isto naštrbio, da se povećava okupacija vojska i da se ruhrsko područje još jače blokira. Na ovo je Poincaré odgovorio, da je francuska vlada sve spremila da nastavi svoju akciju, ako Njemačka ne ponudi Francuskoj da se ne žuri: ona da može čekati, dok se Njemačka opameti i ispuni svoje obz. Na glasine pak iz inozemstva, da bi Francuska očekivala tuđu pomoć, Poincaré je naglasio, da Francuska ne treba ništa pomoći: ona da će sama svojim silama izvršiti pravdu zadovoljstva.

U Madžarskoj je zavladao veliko veselje, što je glavni ministar grf. Bethlen sklopio veliko prijateljstvo s Italijom, kad je nedavno bio u Rimu. Madžari misle, da će im Engleska i Italija pomoći protiv Male Antante. Ali brzo su se prevarili računom. Madžarska vlada je tražila veliki zajam, koji joj je u Parizu taj zajam dozvoljen samo onda, ako bude komička velikih država, u što će Madžari trošiti novac, i ako od tog novca budu otplatili jedan dio ratne odštete Jugoslaviji. Protiv tog zaključka digla se samo Italija. Ali Madžari su se sad mogli usmiti, da im ni to prijateljstvo ne pomaže. Zato i nisu više tako veseli i oduševljeni.

U Irskoj je došlo nakon godine dana krvavog građanskog rata do mira. Do Valera je došao uvjerenje, da je neizdrživa svaka daljnja borba, te je naredio malenom proslavom broju vjernih i nepolitičara, koji su se okupili. Tako se je dovršila i ova valka nastajanja između u irskom političkom životu. Ova je epizoda bila tim žalosnija i sudbonosnija u koliko je u skoro potpuno umislila naše tolikih irskih rodoljuba za preporod Irske na temelju ugovora od 1921. godine, koji je Irsku pripojio Irskoj i Engleskoj, s kojom je Irsku postigla potpunu administrativnu autonomiju i apsolutnu ekonomsku nezavisnost.

Ruhrsko pitanje, Ruhrski problem sve više zapliće. Francuska stoji nepokoleblivo na svom starom stanovištu. Dapače prema nekim vijestima, ona kani u poliskom vojskom okupirati i drugi dio njemačkog teritorijalnog okruženja. Slektu. Tako misli, da će konačno prisiliti Njemačku na kapitulaciju. Politika novoga engleskog kabineta u ruhrskom pitanju je još dosta nejasna. Englezi promatraju to pitanje više s gledišta gospodarskog nego s političkog. Engleska vlada čini priklask u Berlinu, da se donesu neki prijedlozi o reparacijama, koje bi mogla Francuska prihvatiti. Njemačka je spremila novu reparacijsku notu kojom popušta zahtjeva Antante.

Razne vijesti

Domće novosti.

VESELA VIJEST ZA NASE ZADRUGE. Dcznela iz Rima da su ministar financija De Stefani i njegov sekretar commendatore Roschob službeno obćeli, da će pitanje izmjene novca naših zadruga biti riješeno tekom mjeseca junija. Upozorujemo na to svoje čitatelje i pripominjamo, da se nam, dame, da će vlada ovaj put svoj rječ održati. Strpljen — spašen!

Schiavi... Naš poslanik, g. dr. Stanger, svojim je govorom u rimskom Parlamentu upozorio vladu na nepravde, što se našemu narodu nanose na polju zadruga, gospodarskom i školskom. Dvojbeno je li one famozne i neredbe, kojom su naša stara narodna imena u Julskoj Krajini preok noćno prometnuta u nešto, našim ljudima sasvim nerazumljivo i čudno. Istaknuvši to pozvao je vladu, neka već jedinom udese, da i naši ljudi u ovim našim krajevima budu pred zakonom jednaki i da naredi svojim podčinjenima, da poštuju stare pravice naroda drugoga roda i jezika.

Istina bude, pa i ono, što je naš poslanik kazao, ubolo pristalice, današnjeg režima. Tako se na priliku noveprijetli lašistički list, „L'Epoca“, što izlazi u Rimu, upravo smišleno obara na našega poslanika, a kako je tim ljudima upravo ucipljena mrzina protiv svega, što je naše istine je list očesao protiv te i naš narod.

„Slavo in Italia significa — schiavo. Schiavi infatti li chiamavano gli italiani delle terre irredente anche prima della redenzione, cost per un senso profetico.“

U našem jeziku to bi se reklo ovako: „Slaven u Italiji znači — rob, doista, robovima je ih nazivali Talijani iz nesposobnih krajeva još prije oslobodjenja, onako, kao po nekome prorokom nadahuću...“

Ovakvo rimsko „L'Epoca“ u svom broju od 1. juna o. g. Kad bi se slučajno dogodilo, da na kakvom kongresu za narodne manjine neko napomene, da se u Italiji Slaveni nazivaju robovima — čitava bi Italija planula od gneva i mjezini bi predstavnici dugin i groznim morim govornicima, da dokazuju, kako oni nisu nigdje na svijetu narodne manjine, te ih poštovane i cijenjene kao baš u Italiji... Trebalo bi im pokazati ovu „Epocu“.

Još nešto: Vele, da je bivši ministar Gasparotto, pošio je naš poslanik završio svoj govor, uskliknuo: „Sto je šovrovis, sve je neistinito!“ Naš poslanik je rekao, da su nam zatvorili gotovo sve srednje škole. Zar je to neistinito? Rekao je, da su nam zatvorili ogromnu većinu naših pučkih škola. Zar je i to neistinito? Kao za je, da su potajniškim gotovo sva imena naših sela i mjesta. Zar je to neistinito? Iznio je i drugi naš neprijatelj, koji su sve kao na dlanu. A jedan bivši ministar, u srcu Rima, u

šamom talijanskom Parlamentu ima obraz, da kaže, da je to sve neistinito!... Di grazia, gospodine Gasparotto, razjasnite nam malo, što je u vas istina, a što nije!

Državni izbori u novembru? Kako javljaju iz Rima, u novembru te godine obaviti će se po čitavoj Italiji, a tako i u novim pokrajinama, državni izbori. Fasisti računaju, da će izbuzimom na novu reformu, dobiti oko 200 mandata.

Ricinusovo ulje. Javljamo našim poštovanim čitateljima nešto, što će ih možda zanimati. Republikanski poslanik u rimskom parlamentu, Conti, spomenuo je u svom govoru — ricinusovo ulje. Nato je primijetio Ministar predavač Mussolini: „Tko silom napava drugie ricinusovim uljem bit će kažnjen zatvorom od 30 mjeseci...“

Prenos narodnih mučenika. Prošle je petka Maribor na najsvečaniji način primio u svoje krilo svete ostanke narodnih mučenika, koji su za vrijeme velikog krvavog rata vedrim odvažnim i smielim položajem svoje krvi u borbi za slobodu i narodno ujedinenje.

„Mladog Evana Endlichera, zanosnog rodoljuba, poznaju dobro naši politički učenjaci iz građanske tavnice. U njezinim hladnim zidovima, ali se jed. 1915 zaklopio za vazda svoje države, koje su svetom vatrom mladenačkog zanosja gledali sa budućnost oslobodjenog jugoslavenskog naroda. Žrtva njegova života jedna je od našćih žrtava na oltaru domovinske ljubavi.“

U toj ljubavi slični su Endlicheru oni mladi ljudi, međanšnji austrijskog 17 puika, koji su u beogradskom Judoenburgu pregazili austrijsku zastavu opano sa svojim narodnim znakom u mladenačkom zanosu nije ocijenjivao ni svojih silbi ni tiranske premoći. Osuđeni su na tešku robiju, a petorica njih kršnih Slovenaca osuđeni je na smrt. Madžarske pušane krunje rastrgale su pet celihih prsiju, pet hrabrih boraca su obilježili stratišne pet, koji su do početka k zviezdzama bolje narodne budućnosti.

Bili su to mladi „fantije“ Alojzi Rogelj, Alojzi Stefanić, Anton Hafner, Karlo Možina i Jovo Dautović.

U toj ljubavi su smirni ostanke otpakani ovaj dan u 72 tuđinske zemlje u Judoenburgu za talista i Endlichera u Gradcu. Ti su sveti ostanke stigli ovaj dana i u bijelu Ljubljunu, gdje im se narod poklonio i ispratio ih sv. Križu, da tu u krilu zahvalne Domovine naš grobnim spomenikom na vjekie miro ostane.

U mi se pridružujemo još žalosnoj svečanosti, planjeno se pepelu narodnih žrtava i klićemo: Slava slovenskim mučenicima!

Gdje vlada veća sloboda? Dek primorski Slaveni, koji smo nakor rata pripojeni Italiji, — smielio izvješavati ni napise na svojim trojčevima u svojim jeziku, dok se čak ni u svojoj domovini, gdje su stigli, nisu mogli slobodno govoriti svoj jezikom. I dok nas se svegde namada, kad je u Italiji, a nekad nas se, smo Slaveni, dođe je, kako čitamo u splitskim novinama, jugoslavenski ministarstvo spolnih poslova, u doštevora sa talijanskim poslanikom u Beogradu, izdalo je u Rimu, da su talijanska društva i nadležna u Splitu (odn. društva „Legio Nazionale“, društvo „Gabinetto di lettura“, „Società onoraria“, talijanska pučka knjižnica „Biblioteca“ i narodobrodarske agencije „Lloyd Triestino“, „Cosulich“ i „Navigazione Puplia“) mogu uz jugoslavensku zastavu izmjestiti talijansku. Juroviti se zastava mora biti na desnoj strani talijanska na lijevoj.

Pitamo: kad će se nama priznati pravda, da uz talijansku zastavu izvjesimo i našu?

Lopov na djelu. Brijač Josip Jerman u Trstu, redom iz Buzetščine, koji bio natrag par mjeseca optužen radi prevara i izmamljivosti novca, i to na lukavi način, opet se je našao dana situaciju, te se dno na prvi dražni pozao — varanje. Bio je na Glavnoj ul. u Ljubljani, te se onudju Grbcu, da će mu on skulpe promijeniti dolare; i dao mu 250 dolara. Prevartio i drugo na Krasu. Osobito je obilno posla imao na Buzetščini i Roščini. Znao je on, da mnogi naši ljudi žele otići u Ameriku, da radi toga traže potrebne dokumente. Došao tamo gospodinski, i automobilu, a onda dno se na lov... Prije se je hito ponitio ovdje u nekog gospodina za one, koji traže potrebne papire za Ameriku. Ne našavši ta doma, dno se sam na posao, koji mu je domio u žep svoje hiljada lire. Sade se tuku po dnovi ovi pravari, ali čini nam se, prekasno, jer se Jerman trađ izubilo. Ne čudimo se, lenovu da lopovski radi ali se šudimo onima, koji se daju varati. Ljudi, ne vjerujte nikomu fanadnasu, a naimanje neoznanim ljudima. Ne želite sa slijepo krenuti ni nare! Živimo u doba lioznihina, nerada i besposlice.

Svega po malo

Jubilej ljubljanskog knezo-biskupa dra. Jegliča. Dne 27. pr. mj. proslavio je ljubljanski knez-biskup dr. Antun Bonaventura Jeglič 50-godišnjicu svoga misnikovanja, te 25-godišnjicu biskupovanja. — Čestitame!

Što prorije jedna američanska žena? Američka novinarka, žena Mis Ruzvelt, kaže: „Ona je prorokovala, da će godine 1914. — stali svjetski rat, da će godine 1917. i Amerika ući u taj, kaošto je i bilo. Sada pak prorije, da će g. 1927. američki glavni grad New-York sasvim propasti. Počet će — veli — Američka vojska, gromoviti, koje će gromoviti i padati, a more će onda sasvim progutati taj ogromni i bogati grad. Osim toga prorije, da će g. 1938. američki dolci izgubiti sasvim vrijednost i pasti na sadašnju vrijednost austrijske krune. — Chi vivra — vedra!“

Konac svijeta bit će koliko moći vjerovati u Rusiji, naskoro. Jedna namna zviezda, koja se zove Jupiter, sašla je sa svoega puta, pa će, kažu, udariti o našu zemlju takvom silom, da će se sva raspršiti.

Velika kiša i tuča (grad) u Rumunjskoj. Ovih dana padala je u Rumunjskoj velika kiša i tuča (grad). Ušljed toga je ovogodišnja zetsva uništena u mnogim mjestima.

Statistika blaga u Jugoslaviji. Po državnim popisu marnogovjstvo se nalazi u dobrom stanju. U Jugoslaviji ima najviše ovaca, goveda, ševinja i koza. Ovaca — bilo po zadnjem popisu 5 milijuna 372 tisuća 853; goveda 4 milijuna 195 tisuća 807; ševinja 3 milijuna 372 tisuća 853. Darnis ima u Evropi 475 milijuna miliona 66 tisuća 293; magaraca i mula 84 tisuća 200; bivola 51 tisuća 473 i peradi 15 milijuna 74 tisuće 156 komada.

Kuda ćemo s tolikim ženama? U Evropi je prije rata bilo 460 milijuna stanovnika, a od toga je bilo za 9 i po milijuna više žena nego muškaraca. Danas ima u Evropi 475 milijuna nerada, a od toga za 25 milijuna više žena nego muškaraca. Za jednu cijelu Italiju morao dakle ostati neudanih djevojkala.

Statistika nižeg školstva u Jugoslaviji. U jugoslavenskom Ministarstvu prosvjete u Beogradu izvještavaju, da u toj zemlji, u kolovoza prošle godine bilo osnovnih škola 52.000, koliko je djece pohadalo te škole, koliko je na njima bilo učitelja i učiteljica. Najviše broj škola ima Hrvatska i Slavonija: ona ima 1726 škola sa 1837 učitelja i 1916 učiteljica. U tim školama bilo je 144.177 muske djece i 112.022 ženske. Srbija je imala 477 osnovnih škola sa 1799 učitelja i 1377 učiteljica. Broj učenika je iznosio 151.129 muskih i 54.127 ženskih. Zatim dolazi Vojvodina sa 766 osnovnih škola, a sa 1356 učitelja i 1979 učiteljica; broj djece iznosio je 73.789 muskih i 70.307 ženskih. U Sloveniji broj osnovnih škola je 11.032 ženske. Srbija je imala 1696 škola; broj muske djece u tim školama bio je u prošloj godini 80.160, a broj ženskih 86.392. U Bosni i Hercegovini ima 508 osnovnih škola sa 1641 nastavnika i 10 523 učitelja i 538 učiteljica. Dalmacija ima 450 osnovnih škola sa 359 učitelja i 126 učiteljica, broj muske djece u tim školama iznosi 29.012, a broj ženske 20.722. Napili, našli kovčeg pun prastaroga novca od 513 učitelja, 76 učiteljica, a sa 19.435 muske i 4859 ženske djece. Cjelokupni broj osnovnih škola u cijeloj državi iznosio je prošle godine 6660. Na tim školama raspoređeno je 874 učitelja i 748 učiteljica. U svim školama počinje je 600.089 muske djece i 387.981 ženske djece.

Seljak ugorla kućica. Pišu nam iz Vizi-nade: Ovih dana radio je Dinko Maršton pot. Gaspara u polju. S njim se nalazilo u polju čitava obitelj. Za vrijeme njihovog odsustva zapalila im se kućica. Kad su se povratili iz poljskoga rada, sve već je bila sva izgorena. Kuda ni tamo ne mogu doći. Seljak traži ogromnu sumu. Uzrok zapaljenja nije poznat.

Najbježi Jugoslaven. Beogradske „Novosti“ donose, da u Zajčaru živi Ljuba Lalović, hoteljer, koji je nesumnjivo najbježi i najteži Jugoslaven. Lalović je težak 205 kg., a običaj njegova trbuha iznosi i 15 cm. Dno drugi ljudi trebaju za odijelo 3 m sukna, Lalović treba 5 m. Lanjske godine trebao je dokazati se beogradskim udruženjem gostioničara putovati u Prag na kongres, no nije mogao otputovati, jer nije mogao ući u vlak, pošto od Zajčaraca preko Paraćina na Niš vozi uskotračna željeznica.

U izumljena igla? Prije više od 500 godina šile su žene trjem i kojekakvim šilcima, dok nije 1410. godine izumljena igla, leprva je igla bila jako skuća, pa je 1480. godine kine francuskoj kraja dobila za miraz malu kutlju igala.

Novi kineski car. Velika država Kina bila je 1921. godine car. Carica, a odonda je regentica bila žena car, kojemu je 1922. godine 16 godina i koji se tek lane oženio, još živ u svom carskom dvoru. Sad se čuje, da će Kina opet postati carevina i da će mladi car Pi Ju opet preuzeti vlast.

Bijela kovčina. U Engleskoj su promaši novac, ali sasvim bijele boje. Kažu, da će ta kovčina biti vrlo jeftina i dobra za svakakve stvari.

Žena od 125 godina živi u madžarskom gradu Segedinu. Ona veli, da je do 95. godine morala nositi naočale, ali odonda vidjela opet tako dobro kao u svojim najmlađim godinama.

Čudo od slijepca. Sušački — Primorski Novi List — donosi, da u selu Bari općine Kastav živi seljak Anđeo Peščica, star 40 godina, koji je u desetoj godini izgubio oćini vid. Jednoga dana u dječaku sobi pokvarila se u rudičeljskoj mašini, koja radi. Dječak od radoznalosti rastavio je ura buduću, te je opravkajući našao na pogriješku. Od tog doba počeo je sve pokvarene ure budilice i zidne satove u svom selu popravljati. Jedino nije mogao popraviti džepne satove uslijed njihovih sitnih sastavnih dijelova. Urhine umjeća pokazali je Anđeo Peščica, kad je ovaj dana na tornju župne crkve sv. Jeleni u Kastavu popravio sat, koji je već više godina bio pokvaren.

Najveći most na svijetu. Skoro trinaest tisuća tona čelika uliži će se u izgradnji jednog, najvišeg na svijetu, legatna, koji će dugačiti, skoro silverno od New-Yorka, u blizini Pecksquilla, te će biti dug 773 metra i visok 116. Njegova će širina bit takva, da će istodobno moći voziti po mostu četiri auta odvoim mostom, a brok dogovora. Računa se, da će na ovom mostu imati izvanredni promet oko pet tisuća kola na svaki sat i da će biti najvješta zaista preterjana, kada se ima pred očima vještiki promet, koji postoji u blizini velike sjeveroameričke metropole, naokolo u slobotu na, — e i nedeljem.

Plamen, koji govori. Nek američki učenjak izumio je napraviti, u kojoj zapali plamen, pa onda čuje, kako govori i pjeva kao fraumfon.

Pogibija stoke u Rumunjskoj. Kako javljaju iz Bukaresta, gohubacka mušica unistila je u Rumunjskoj do 15. maja preko 15.000 goveda i konja, osim toga velike množine divljači, mušica napada u velikim jatima stoku, a zadnjih dana umrla je čak i jedna žena i jedna djevojka od uboda ove mušice. Ušljed toga je silno pau konsens mesa u Rumunjskoj, jer se ljudi boje, da ne dobiju meso poginule stoke. Javlja se dalje da su se ove govede u Rumunjskoj pojavile velike množine hrusteva, pa nastoji opasnost, da će unistiti čitavu herbu stoke.

Podjednaki novac u Napulju. Talijanske novine donose, da su prije nekoliko dana trojica seljaka radeći na jednom dobru u blizini Napulja našli kovčeg pun prastarog novca od srebra. Seljaci su pošli u Napulju i prodali taj novac nekim antikvarima. Za taj slučaj je doznao vlastni zemljopis, na kome su ovi radili, i prijavio stvar vlastima, našto su ove starijski novac zaplijenile i oduzele ubranj novac od seljaka. Čitav ovaj novac potječe iz doba rimske republike i prvoga carstva. Na nekini je od ovih novaca, koji su inače izvrsno sačuvani, napisano ime Licinija Masera, koji je bio konzul u Rimu oko 160. godine prije Krista.

Pčele u satu. U jednom engleskom mjestu zavukao se pčelinji roj u sat na crkvenom tornju, pa nikako da ga odane već nekoliko godina isjeraju. Pčele tamo grade saće i nose svu med, pa živu bez brige, a i sat ide sasvim u redu.

Književnost i umetnost.

„Knjiga-muzika“. Primili smo majsku svesku ovog korisnog književno-umjetničkog pregleda, koji izdaje naš poznati izdavački preduzeće „Edition Slave“ u Beču (Wien I. Himmelpfortgasse 13.). Ova je broj odlikuje se bitanom sadržinom, u kojoj se naročito ističe iscrpan i objektivni pregled jugoslavenskog muzičkog života. Mi ovaj pregled rado priporučujemo svim istinskim prijateljima knjige i muzike. Može se besplatno dobiti u svim većim knjižarama u Jugoslaviji.

Odgovornik urednik: IVAN MARJIA MICHELBUZZI
Izdavači: DR. STOJAN BRAJŠA i IVAN STARI.
Tisak: TISKARA „EDINOST“ U TRSTU.

Kaštelirsko društvo za štednju i zajmove

registrirana zadruga na neograničeno jamčenje

Pozivlje sve svoje članove na

redovitu glavnu skupštinu,

koja će se održavati u zadrudnim prostorijama u Kašteliru dne 17. lipnja 1923. u 2 sata poslje podne.

Dnevni red:

1. Izvješće uprave i nadzorstva.
2. Čitanje revizijskog izvješća.
3. Odobrenje računa za godinu 1922.
4. Izbor upravnog i nadzornog odbora.
5. Slučajnosti.

Kaštelir, 27. svibnja 1923.

Upravni odbor.

Poljodjelci, pozor!

Uprav su stigle svuda dobro poznate **Turske kose** u duljini 75- 80 i 85 cm. u cijeni 15 Lira kom.

Mogu se dobiti kod trgovca: **Josipa Sandalj — Lupoglava.**

Novo daske i grade

svake vrste prodaje MATEJ BANCIC, Krišanci Zminj kod Kanfanara.

Jadranska banka

Dionička glavnica Lira 15.000.000
Rezerve Lira 5.100.000

Beč, Bograd, Celje, Maribor, Kotor, Kranj, Ljubljana, Dubrovnik, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Slibenik, TRST, Zadar, Zagreb.

Obavlja sve u bankovnu struku spadajuće poslove.

Prima uloške

na uložne knjizice uz 4% u bankoglo-prometu uz 4% godišnjih kamata. Uloške na otkaz prima uz najpovoljnije uvjete, koji se od slučaja do slučaja sporazumno utanače.

Bankovni uredi u TRSTU nalaze se: **Via Cassa di Risparmio br. 5, Via S. Nicolò br. 9.**
Telefon br. 1463, 1793, 2676.
Blagajna posluje od 9—13.